

Rozbor otázok na ústnu časť odbornej justičnej skúšky
z ústavného práva a z organizácie a pôsobnosti súdov
a prokuratúry (1b/ - 15 b/)

Mgr. Miroslav Šepták
20.02.2019

1b/ Postavenie sudov, sústava súdov, organizácia a ich činnosť.

- čl. 141, 142, 143 Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.
- zák. č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- zák. č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

V Slovenskej republike vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné súdy. Súdnictvo sa vykonáva na všetkých stupňoch oddelene od iných štátnych orgánov.

Ústava určuje dve vlastnosti, ktoré súdy v SR musia mať: a/ nezávislosť b/ nestrannosť. Ide o nevyhnutné atribúty súdnej moci.

Ústavné záruky nezávislosti sudcov možno nájsť v článkoch 144 až 148 Ústavy SR.

Nezávislosť sudcov pri výkone súdnictva nemôže byť ponímaná absolútne (viď uznesenie ÚS SR sp.zn. III ÚS 386/2012 z 23.8.2012)

Súdnictvom sa rozumie sústava štátnych orgánov, ktorých úlohou je ochrana práv prostredníctvom vydávania súdnych rozhodnutí.

-základne zásady činnosti súdov

-sústava súdov (čl. 142 + § 5 zák. č. 757/2004 Z.z.)

-zmeny v sústave od vzniku SR do 31.12.1996, od 1.1.1997 do 31.12.2004 (zriadenie nových súdov), od 1.1.2005 (zrušenie 10 okresných súdov), od 1.1.2008 obnovenie 9 okresných súdov, od 1.4.2009 zrušenie vojenských obvodových súdov

odporúčania k sústave súdov viď správa Európskej komisie pre efektívnu justíciu

(<http://www.justice.gov.sk/Stranky/Ministerstvo/Sprava-k-stavu-justicie.aspx>)

2/ Organizácia a riadenie súdov, orgány riadenia a správy súdov

- zák. č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (§ 11 a nasl., § 32 a nasl.)

- sudcovia, prísediaci, súdni úradníci

- plénum súdu
- súdne oddelenie
- okresný, krajský, najvyšší, špecializovaný trestný súd
- grémium, kolégium
- predseda, podpredseda súdu, riaditeľ správy súdu, súdna rada, sudcovská rada

3b/ Súdna rada Slovenskej republiky (postavenie, zloženie, funkčné obdobie a pôsobnosť)

- je orgán správy súdnictva, ktorého postavenie je zakotvené v Ústave SR; ústavný orgán zriadený ústavným zákonom z 23. februára 2001 č. 90/2001 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov
- orgán sudcovskej samosprávy v procese menovania sudcov
- uznesenie sp.zn. PL ÚS 2/2012 z 18.11.2015 (pojmové vymedzenie)
- uznesenie pléna ÚS SR PL.z. ÚS 2/2018

č.l. 141a Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.

zák. č. 185/2002 Z.z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (§ 3, § 4 a nasl.)

- pôsobnosť čl. 141a ods. 5, § 4 zák. č. 185/2002 Z.z.
- zloženie, vznik, zánik člena súdnej rady

4b/ Postavenie sudcov a prísediacich, vznik a zánik funkcie sudcu a prísediaceho

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.

§ 2 a nasl. zák. č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov

§ 139 a nasl. zák. č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov

- predpoklady na vymenovanie, funkčné obdobie, zánik funkcie
- pridelenie, dočasné pridelenie, preloženie, stáž sudcu (je zameraná na jeho odborný rast resp. odovzdanie svojich znalostí a skúseností alebo získavanie nových)
- vyššia sudcovská funkcia

5b/ Dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu, prerušenie výkonu funkcie sudcu

§ 22 a § 24 zák. č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov

- dočasné pozastavenie – zákonné podmienky, rozhoduje disciplinárny senát
- prerušenie výkonu (odlíšiť zo zákona, rozhodnutím)

6b/ Základné práva a povinnosti sudcu, Základné práva a povinnosti príseďiaceho, nezávislosť vs. zodpovednosť v právnom štáte

- vymenovaním vzniká osobitný vzťah, z ktorého vyplývajú práva a povinnosti

§ 2, § 25, § 30 až § 33; § 34 a nasl., § 104 zák. č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov (sudcovia)

§ 29a, § 147 zák. č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov (príseďiaci)

8b/ Disciplinárna zodpovednosť sudcu

§ 115 a nasl. zák. č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov

- rozsah zodpovednosti, zavinenie, začatie konania, zánik zodpovednosti
- disciplinárne previnenie
- závažné disciplinárne previnenie
- závažné disciplinárne previnenie nezlučiteľné s funkciou sudcu
- disciplinárny senát, disciplinárne opatrenie

VIA IURIS Vybrané aspekty disciplinárneho súdnictva

Eva Kováčechová, Zuzana Čaputová, 2012

9b/ Právo na súdnu a inú právnu ochranu, denegatio iustitiae, jednotosť judikatúry

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. **Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú** (viď nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001 a z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/02).

Princíp zákazu denegatio iustitiae, spočíva v tom, že súd je povinný vykonávať súdnictvo. **K odmietnutiu spravodlivosti dochádza, ak súd bez zákonného dôvodu rozhodne, že neposkytne právnu ochranu subjektu domáhajúcemu sa súdnej ochrany** (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 31. marca 2014, sp. zn. 8Sžo/31/2013).

-čl.46 Ústavy SR,

-uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 2 Cdo 168/2008 zo dňa 30. novembra 2009,

-uznesenie Najvyššieho súdu SR z 31. marca 2014, sp. zn. 8Sžo/31/2013

-Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 675/2016 z 12. januára 2017

-Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 18/2016 z 20. apríla 2016

Právny systém SR kontinentálny nie je založený na súdnych precedensoch, jednotnosť judikatúry nie je vyžadovaná ÚS SR ani ESĽP, judikáty nie sú prameňom práva a sú záväzne len v konkrétnej veci

10b/ Rozvrh práce súdu a spôsob pridelovania vecí podľa rozvrhu práce

- akt riadenia predsedu súdu, ktorým sa riadi organizácia práce súdu pri zabezpečovaní výkonu súdnictva na príslušný kalendárny rok
- obsah rozvrhu
- spôsob pridelovania vecí
- tvorba rozvrhu práce

§ 50 až § 52 zák. č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

11b/ Niektoré princípy a zásady spravodlivého procesu špecifické pre trestné konanie (ultima ratio, prezumpcia nevinny, zákaz sebaobviňovania, právo byť oboznámený s obvineným, ne bis in idem v trestnom práve, právo na odvolanie)

V ust. § 2 Trestného poriadku sú upravené základné právne princípy, na ktorých je vybudované trestné konanie v Slovenskej republike, § 2 Trestného poriadku nesie názov Základné zásady trestného konania. Ustanovenie § 2 Trestného poriadku má 20 odsekov. Základné zásady trestného konania sú právne princípy, na ktorých sú vybudované jednotlivé štádiá trestného konania a právne inštitúty upravené v Trestnom poriadku. Základné zásady trestného konania majú svoj základ v ústavnej úprave a vychádzajú z nej a rešpektujú medzinárodnoprávne záväzky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná (Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach, atď.).

Princíp ultima ratio by mal plniť hlavne funkciu špeciality, ktorá sa uplatňuje tak pri tvorbe noriem trestného práva, ako aj pri ich aplikácii. Spočíva v povinnosti zákonodarcu dať prednosť prijatiu netrestných opatrení právnej a neprávnej povahy pred kriminalizáciou a taktiež povinnosti súdov a orgánov činných v trestnom konaní dať prednosť uplatňovaniu zodpovednosti podľa netrestnej právnej normy pred postihom páchatel'a pomocou noriem trestného práva. Z tohto princípu vyplýva, že ochrana majetkových vzťahov má byť v prvom rade uplatňovaná prostriedkami Občianskeho a Obchodného práva a že tam, kde je takáto ochrana je neúčinná a kde porušovanie súkromnoprávných vzťahov svojou intenzitou dosahuje zákonom predpokladanú nebezpečnosť, je namieste uvažovať o trestnoprávnej zodpovednosti.

Prezumpcia nevinny je zakotvená v čl. 4 Základných zásad. Každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu. Táto zásada vychádza z úpravy ustanovenej v čl. 50 ods. 2 Ústavy, čl. 40 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd. Prezumpcia nevinny znamená, že nedokázaná vina má rovnaký dôsledok a význam ako dokázaná nevina a obvinený nie je povinný svoju nevinu dokazovať. Zo zásady prezumpcie nevinny vyplývajú tieto pravidlá in dubio pro reo (v pochybnostiach v prospech obvineného), ak ostanú dôvodné pochybnosti o skutkovej otázke, ktorú nemožno odstrániť vykonaním ďalších dôkazov, treba rozhodnúť v prospech obvineného (napr. oslobodiť obžalovaného spod obžaloby). Za ďalšie obvinenému musí byť vina preukázaná. Platí to isté čo pri zásade in dubio pro reo. Obvineného v prípade nedokázanej viny je potrebné spod obžaloby oslobodiť.

Zákaz sebaobviňovania možno definovať tak, že ide o právo obvinenej, resp. podozrivej osoby na to, aby nebola žiadnym spôsobom nútená k priznaniu, resp. k poskytnutiu dôkazov, ktoré by ju mali usvedčiť. Súvisí to s povinnosťou štátu, aby objasňoval trestné činy a zhromažďoval dôkazy bez toho, aby nútil podozrivé alebo obvinené osoby, aby sa priznali alebo poskytli dôkazy o svojej trestnej činnosti.

Právo byť oboznámený s obvinením, trestné stíhanie možno začať len vtedy, ak existuje dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu. To isté platí vo vzťahu k uzneseniu o vznesení obvinenia. Vznesenie obvinenia je upravené v § 206 Trestného poriadku. Keď

policajt vydá uznesenie o vznesení obvinenia, musí ho ihneď oznámiť obvinenému, doručiť najneskôr do 48 hodín prokurátorovi. Ak bolo uznesenie o vznesení obvinenia oboznámené ústne, policajt musí obvinenému vydať rovnopis tohto uznesenia. Uznesenie o vznesení obvinenia je dôležitým procesným úkonom. Od tohto okamihu možno voči nemu použiť prostriedky, ktoré upravuje Trestný poriadok. Bez uznesenia o vznesení obvinenia nemožno vykonať niektoré úkony, napr. zadržať obvineného, vziať ho do väzby, zatknúť, dať vyšetriť duševný stav, atď.). Proti uzneseniu o vznesení obvinenia je prípustná sťažnosť a prerušuje sa ním premlčanie trestného stíhania.

Zásada nie dvakrát v tej istej veci je základnou zásadou procesného práva a znamená, že o tej istej veci nemožno rozhodnúť znova. Je upravená v čl. 8 Zásad. V trestnom konaní to znamená, že tú istú osobu možno opätovne trestne stíhať pre ten istý skutok, pre ktorý bola právoplatne odsúdená alebo oslobodená spod obžaloby, len vtedy, ak bolo takéto rozhodnutie zrušené mimoriadnym opravným prostriedkom. Aj keď sa v ustanoveniach Trestného poriadku hovorí len o odsúdení a oslobodení, vzťahuje sa to aj na rozhodnutia, ktoré môže vydať napr. prokurátor (zastavenie trestného stíhania, zmier, podmienené zastavenie trestného stíhania, atď.).

Právo na odvolanie, súdnictvo v Slovenskej republike je vybudované na dvojinštančnom systéme. Odvolanie je možné podať proti rozsudku, ktorý vyhlásil súd prvého stupňa. Proti rozhodnutiu druhého stupňa nie je možné podať odvolanie. Odkladný účinok odvolania znamená, že odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa nie je vykonateľný. V trestnom konaní v neprospech obžalovaného môže podať odvolanie prokurátor, ktorý môže podať odvolanie zároveň aj v prospech obvineného. Prokurátor môže podať odvolanie proti každému výroku napadnutého rozsudku. Obžalovaný môže podať odvolanie len vo svoj prospech a len pre nesprávnosť výroku, ktorý sa ho priamo dotýka. Poškodený môže podať odvolanie len proti výroku o náhrade škody. Odvolanie sa podáva na súde, proti ktorému rozsudku smeruje, do 15 dní od oznámenia rozsudku. Po vyhlásení rozsudku sa môže oprávnená osoba odvolania výslovne vzdať. Obžalovaný aj oprávnené osoby môžu odvolanie vziať späť. V prospech obžalovaného môže rozsudok odvolaním napadnutý aj príbuzný obžalovaného v priamom rade, jeho súrodenci, osvojiteľ, osvojenec, manžel, druh.

12b/ Sudcovská samospráva

§ 45 a nasl. zák. č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

- sudcovská rada (pôsobnosť, vznik – zánik funkcie)
- kolégium predsedov sudcovských rád

13b/ Princíp zákonného súdu a zákonného sudcu

-patrí medzi základné zásady činnosti súdov
-čl. 48 Ústavy SR

-pojmové vymedzenie § 3 zák. č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov alebo judikatúra ÚS SR napr. III ÚS 212/2011, IV ÚS 116/2011, II ÚS 577/2015 (definuje princíp zákonného sudcu), IV. ÚS 479/2013

14b/ Princíp voľného hodnotenia dôkazov a princíp legálnej dôkaznej teórie

Princíp voľného hodnotenia dôkazov predstavuje voľný myšlienkový proces súdu, pri ktorom súd hodnotí dôkazy podľa vlastnej úvahy, založenej na svojich skúsenostiach a logike (viď čl. 15 CSP, čl. 10 CMP). Vyjadrenie tohto princípu neznamená ľubovôľu súdu pri hodnotení dôkazov a konečnom rozhodovaní. Súvisí s presvedčivosťou rozhodnutia (§ 220 CSP).

Pri princípe legálnej dôkaznej teórie nie je ponechaný priestor súdu na voľné hodnotenie dôkazov, ale zákonodarca stanoví dôkaznú silu jednotlivých dôkazných prostriedkov.

15b/ Princíp rovnosti, kontradiktórnosti a verejnosti súdneho konania

Princíp rovnosti

Zásada rovnosti občanov pred zákonom ustanovená v čl. 12 ods. 1 ústavy sa v občianskom súdnom konaní transformuje do zásady rovnosti účastníkov konania (čl. 47 ods. 3 ústavy) a vzťahuje sa na všetky materiálne a procesné zákony a na každého. Rovnosť pred súdom je len výrazom rovnosti strán pred zákonom, v tomto prípade pred Občianskym súdnym poriadkom (aktuálne CSP, CMP). Z toho vyplýva, že rovnosť pred zákonom a rovnosť pred súdom je obsahom toho istého pojmu a znamená rovnaké postavenie oboch procesných strán pri aplikácii hmotných i procesných predpisov ktorýmkoľvek súdom voči ktorémukoľvek účastníkovi konania. Zásada rovnosti strán v civilnom procese sa prejavuje vytváraním rovnakých procesných podmienok a rovnakého procesného postavenia subjektov, o právach a povinnostiach ktorých rozhoduje občianskoprávny súd (PL. ÚS 43/95).

Čl.4 CMP súd aplikuje a interpretuje právo rovnako vo vzťahu ku všetkým účastníkom konania. Ak je účastníkom konania maloleté dieťa, koná súd v jeho najlepšom záujme a ak je to vhodné, informuje dieťa o všetkých podstatných otázkach týkajúcich sa priebehu konania a veci samej. Ak je účastníkom konania osoba so zdravotným postihnutím, zabezpečí súd účinný prístup k spravodlivosti na rovnakom základe s ostatnými účastníkmi konania.

Čl.6 CSP Strany sporu majú v konaní rovné postavenie spočívajúce v rovnakej miere možnosti uplatňovať prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem prípadu, ak povaha prejednávanej veci vyžaduje zvýšenú ochranu strany sporu s cieľom

vyvažovať prirodzene nerovnovážne postavenie strán sporu. Súd zohľadňuje špecifické potreby strán sporu vyplývajúce z ich zdravotného stavu a sociálneho postavenia.

Princíp kontradiktórnosti

Podstatou kontradiktórnosti a s ňou súvisiacou „rovnosťou zbraní“ je, aby všetci účastníci konania mali reálnu možnosť využiť svoje procesné práva predložiť argumenty a reagovať na „protiargumenty“ protistrany. Osobitne to platí o sporových konaniach, v ktorých stoja proti sebe žalobca a žalovaný a kde sa v celom rozsahu uplatňuje kontradiktórnosť konania (nález Ústavného súdu SR zo 7. júna 2016, sp. zn. III. ÚS 32/2015).

Čl.8 CSP Strany sporu sú povinné označiť skutkové tvrdenia dôležité pre rozhodnutie vo veci a podprieť svoje tvrdenia dôkazmi, a to v súlade s princípom hospodárnosti a podľa pokynov súdu.

Čl.9 CSP Strany sporu majú právo sa oboznámiť s vyjadreniami, návrhmi a dôkazmi protistrany a môžu k nim vyjadriť svoje stanovisko v rozsahu, ktorý určí zákon.

Z princípu kontradiktórnosti konania vyplýva, že samotný účastník konania musí mať možnosť posúdiť, či a do akej miery je písomné vyjadrenie jeho odporcu právne významné, či obsahuje také skutkové a právne dôvody, na ktoré je potrebné z jeho strany reagovať alebo inak je vhodné sa k nemu vyjadriť; nezáleží pritom, aký je jeho skutočný účinok na súdne rozhodnutie (napr. vec K. S. proti Fínsku, rozsudok ESLP z 31. mája 2001; vec F. R. proti Švajčiarsku, rozsudok ESLP z 28. júna 2001). Inak povedané požiadavka „kontradiktórnosti konania“ sa v judikatúre ESLP chápe čisto formálne. Z jej hľadiska v podstate nezáleží alebo len málo záleží na skutočnom obsahu a význame informácie alebo argumentov predložených súdu (mutatis mutandis I. ÚS 230/03, II. ÚS 249/2012).

(nález Ústavného súdu SR z 30. apríla 2013, sp. zn. II. ÚS 168/2012-44)

Princíp verejnosti súdneho konania

Čl.9 CMP Pojednávanie prebieha zásadne verejne, ak zákon neustanovuje inak; verejnosť môže byť z konania vylúčená len zo závažných dôvodov ustanovených zákonom.

Čl.14 CSP Pojednávanie prebieha zásadne verejne, ak zákon neustanovuje inak; verejnosť môže byť z konania vylúčená len zo závažných dôvodov ustanovených zákonom.

Princíp verejnosti nie je absolútny, to znamená, umožňuje výnimky, jednak z hľadiska stupňov konania (judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva vyžaduje verejnosť aspoň na jednom stupni), ako aj zákonných dôvodov čl. 48 ods. 2 druhá veta Ústavy SR. Výnimky z princípu verejnosti sa ale vzťahujú na súdne pojednávanie, nie na vyhlásenie rozsudku. Povinnosť verejného vyhlásenia rozsudku je bezvýnimočná. Vyplýva to z doslovného znenia čl. 142 ods. 3 Ústavy SR „rozsudky sa vyhlasujú v mene Slovenskej republiky a vždy verejne“. (II. ÚS 58 /97 z 3.2.1998).